

Džimbass STĀSTI

7 stāstiņi par bērnu personisko drošību

BĒRNU UN ĢIMENES LIETU MINISTRIJA

Projektu finansē - Bērnu un Ģimenes lietu ministrija.

Centrs „Dardedze” ir nevalstiska organizācija, kas 2001. gadā tika izveidota ar mērķi, vienkopus piedāvāt kompleksu un profesionālu palīdzību vardarbības gadījumu risināšanā.

Tā kā mūsu speciālistiem ir milzīga teorētiskā un praktiskā pieredze darbā ar vardarbībā cietušiem bērniem, esam uzkrājuši unikālu pieredzi, lai droši sevi sauktu par ekspertiem vardarbības jomā. Visi profesionāļi, kas strādā centrā „Dardedze” ir ar atbilstošu augstāko izglītību un regulāri pilnveido savas zināšanas dažādosursos un semināros.

Paralēli konsultatīvajam darbam jau no pašiem organizācijas darbības pirmsākumiem esam aktīvi darbojušies arī vardarbības prevencijas jomā, organizējot un vadot apmācību seminārus, kā arī izstrādājot dažādas publikācijas, ar mērķi sniegt nepieciešamās zināšanas par vardarbības fenomenu profesionāļiem, bērnu vecākiem un plašākai sabiedrībai kopumā, kā arī nodrošināt ar saprotamu informāciju par vardarbības prevenci pašus bērnus. Lai pievērstu visas sabiedrības uzmanību pozitīvai bērnu audzināšanai, esam realizējuši vairākas nozīmīgas kampaņas. Mūsu akreditētās apmācību programmas kalpo par drošu pamatu sociālā sfērā strādājošiem speciālistiem, pedagogiem, tiesnešiem, prokuroriem un policistiem.

www.dzimba.lv. Interaktīvs portāls par bērnu personisko drošību un jautājumiem, kas attiecināmi uz vardarbības pret bērnu novēršanu. Dažādas aizraujošas spēles, ko vecāki var spēlēt kopā ar saviem bērniem, lai rosinātu diskusiju par drošības jautājumiem, filmas, bukleti un daudz kas cits, lai palīdzētu vecākiem un pedagogiem neizvairīties no šīs aktuālās tēmas pārrunāšanas ar bērniem.

Reiz dzīvoja viena ģimene, kurā bija 8 bērni - četras māsas un četri brāļi. Visvecākā un visgudrākā bija **ESESMĒ**. Viņai ļoti patika savs vārds, viņa lepojās ar to un tādēļ visiem, kurus satika, nosauca savu vārdu - Esesme. Viņa vēlējās palielīties arī ar citām lietām, tādēļ stāstīja par savām lellēm, bantēm un spēlēm. Esesme bija liela plāpa. Viņa runāja daudz, arī ar pilnīgi svešiem cilvēkiem. Bieži, pašai nemanot, viņa izstāstīja arī savu uzvārdu, adresi un telefonu.

Kādu dienu Esesmei zvanīja telefons. Viņu uzrunāja rupja vīrieša balss: „Esesme, Tev ir gari melni nagi, netīri mati un saplēsta kleita. Tu esi netīrele un nevīža.” Vīrietis nolika klausuli. Esesme zināja, ka viņa ir plāpa, un arī to, ka ir lielbniece, bet netīrele un nevīža gan viņa nebija. Un – kas zvanīja? Kas viņš bija? Ko viņam vajadzēja? Esesme jutās apjukusi un nobijusies. Viņa pastāstīja mammai par notikumu. Mamma teica: „Tas ir ļoti labi un svarīgi, ka Tu zini un māki pateikt savu vārdu, uzvārdu, telefonu un adresi. Taču to drīkst teikt tikai tiem cilvēkiem, kas rūpējas par Tavu drošību – ārstiem, policistiem, skolotājiem. Sveši cilvēki to var izmantot, lai Tevi sāpinātu.” **Kopš**

tās dienas Esesme vēl arvien lepojās ar savu vārdu, vēl arvien viņa bija lielbniece un plāpa, taču svešiem cilvēkiem savu adresi, telefonu, vārdu un uzvārdu viņa gan vairs nestāstīja.

Nedaudz jaunāks par **Esesmi bija viņas brālis DROŠUZMANIS**. Viņš bija ļoti pārgalvīgs un, jāatzīst, arī nepaklausīgs bērns. Ja vecāki teica, ka kaut ko darīt nedrīkst, tad tā bija droša zīme, ka viņam to vajag izdarīt. Viņš kāpa augstos kokos, staigāja pa plānu ledu, līda uz vecu šķūnīšu jumtiem, pastaigājās pa tumšo parku un ko tik viņš vēl nedarīja. Viņam vienmēr bija zilumi, nobrāzumi, netīras un saplēstas drēbes. Vecāki bija ļoti noraizējušies par viņu. Diemžēl Drošuzmanis neklausījās savā iekšējā zvaniņā, kas viņu brīdināja: „Nekāp – nokritīsi! Neej – ielūzīsi! Mūc – tas ir bīstams cilvēks!”

Kādu dienu Drošuzmanis kopā ar draugiem devās uz tumšo parku. Sāka zvanīt viņa iekšējais zvaniņš, kas brīdināja, ka tas ir ļoti bīstami un tur nedrīkst iet. Taču viņš tajā neklausījās. Viņi atrada lielu un vecu ozolu, kas bija tik augsts, ka likās stiepjamies mākoņos. Puiši sarunāja, ka tam, kurš uzkāps līdz augšai pirmais, pārējie atdos konfektes. Drošuzmanis gribēja būt uzvarētājs un sāka kāpt, bet arī citiem zēniem garšoja konfektes un arī viņi rāpās kokā. Viņi kāpa arvien augstāk un augstāk. Drošuzmanis bija pirmais, taču tie citi arī neatpalika. **Tad citiem puišiem pa vienam sāka zvanīt iekšējais zvaniņš, kurš brīdināja: „Augstāk kāpt nedrīkst! Tas ir bīstami! Tu vari nokrist!” Pamazām citi puiši ieklausījās savā zvaniņā un kāpa lejā.** Tikai Drošuzmanis neklausījās, viņš tikai kāpa arvien augstāk un augstāk. Kad viņš jau bija gandrīz ticis līdz pašai augšai, zvaniņš, cik vien jaudāja, brīdināja: „Kāp lejā, kāp lejā! Tas ir bīstami!”, taču Drošuzmanis tajā neklausījās. Viņš kāpa arvien augstāk un

augstāk, līdz viņam
paslīdēja kāja un
viņš krita... Citi zēni
skatījās, aizturējuši
elpu.

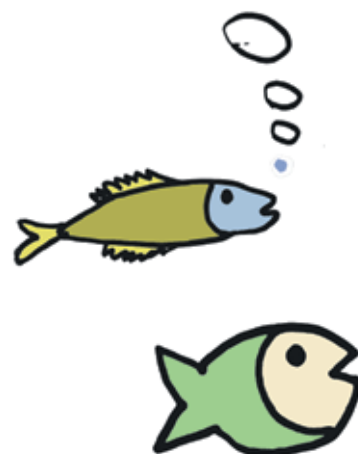
Pēc kritiena Drošuzmanim
bija lauza kāja un roka, un viņš veselu mēnesi
pavadīja mājās. Tas bija grūti, jo viņš bija pieradis
kustēties un satikt draugus. Kad Drošuzmanis bija
atveseļojies un atkal varēja iet ar draugiem ārā, viņi
atkal nolēma doties uz tumšo parku. Puiši devās
ceļā. Te Drošuzmanis sadzirdēja, ka viņa iekšējais
zvaniņš zvina, brīdinot: „Neej tur! Tas ir bīstami!”
Pirmo reizi savā mūžā Drošuzmanis to sadzirdēja un
uz parku negāja. Blakus bija tikko aizsalis dīķis, un
Drošuzmanis jau gribēja kāpt uz ledus, taču atkal
sadzirdēja zvaniņa brīdinājumu: „Neej – ielūzīs!”
Viņš gribēja uzkāpt uz vecā šķūnīša, bet te atkal
zvaniņš brīdināja: „Neej – ielūzīs!” Kad Drošuzmanis
pārnāca mājās, viņš bija izbrīnīts un priecīgs, jo nebija
ieguvis nevienu jaunu zilumu, sasmērējis vai saplēsis
drēbes. Arī vecāki bija priecīgi, ka ar Drošuzmani
viss ir kārtībā un ka viņš sveiks un vesels ir pārnācis
mājās!

Nākamiešajā ģimenē bija dvīņi SAUCPALĪDZE un NEDARMANIS. Kā jau dvīņi, viņi bija nešķirami un vienmēr turējās kopā. Vislabāk viņiem patika makšķerēt zivis tuvējā dīķī. To viņi varēja darīt augu dienu. Makšķerēt viņi devās jau agri no rīta, bet pārnāca mājās tikai vēlu vakarā. Tad mamma sacēpa zivtiņas vai uzvārīja tik garšīgu zivju zupu, kādu prata vārīt tikai viņu mamma.

Dīķi bija iecienījuši arī citi makšķernieki. Tādēļ tur vienmēr bija daudz svešu cilvēku. Saucpalīdze un Nedarmanis bija piedzīvojuši daudzas interesantas un arī bīstamas situācijas. Vienu reizi Saucpalīdzei makšķeraukla iepiņķējās krūmā, un viņa no lielā, kuplā krūma to nevarēja izvilkt. Viņa neapjuka, bet palūdza citu makšķernieku viņai palīdzēt. Un viņš palīdzēja. Citreiz kāds makšķernieks solīja Nedarmani aizvest uz citu dīķi un parādīt labākas zivju vietas. Nedarmanis teica: „Nē!”, jo vecāki viņam to nebija atļāvuši. Saucpalīdze un Nedarmanis prata par sevi pastāvēt.

Taču kādu dienu ar viņiem atgadījās kaut kas pavisam traks. Viņi bija devušies makšķerēt, tikko gaismiņa sāka svīst. Tā bija ļoti laba zvejas diena – viena pēc otras ķērās lielas un treknas zivis. Saucpalīdze un Nedarmanis jau sapņoja par gardo zivju zupu. Te viņiem pienāca klāt svešs makšķernieks, lai apjautātos par zveju. Viņš nāca arvien tuvāk un tuvāk. **Viņš jau bija pielicies pie Nedarmaņa tik tuvu, ka likās – tūlīt jau viņu apķers. Saucpalīdze, to visu redzot, pakāpās trīs soļus atpakaļ un skrēja kā vējš, lai pasauktu vecākus.** Savukārt Nedarmanis svešajam makšķerniekam stingrā un noteiktā balsī teica: „Nedari man tā – man tas nepatīk!” Arī Nedarmanis pakāpās trīs soļus

atpakaļ, lai skrietu prom, taču svešais makšķernieks tik nāca tuvāk un tuvāk. Tad Nedarmanis sāka skaļi saukt: „Tas nav mans tētis! Es viņu nepazīstu! Viņš grib man nodarīt pāri!” To sadzirdēja un atskrēja blakusesošie makšķernieki, bet pa to laiku klāt jau bija arī mamma un tētis ar policiju, kas svešo makšķernieku aizveda prom. Saucpalīdzes un Nedarmaņa vecāki bija ļoti lepojās ar saviem bērniem, kas spēja sevi pasargāt un pasaukt palīgā pieaugušos, kuriem var uzticēties un kuri var palīdzēt.

SOMU VEIKALS

ATLAIDES!

Jaunākais brālītis ģimenē bija EIPASACIS. Viņam bija tikai četri gadi un viņš bija ļoti zinātkārs un aizrautīgs. Aizvien, kad viņš ieraudzīja kaut ko jaunu vai interesantu, viņam ļoti patika šo lietu izpētīt līdz vismazākajam sīkumam. Parasti šajā procesā EIPASACIS tik ļoti aizrāvās, ka nedzirdēja un neredzēja neko, kas notika apkārt. Viņš, piemēram, stundām varēja vērot zivtiņas akvārijā vai pīlītes dīķī, skatīties pa logu kā brauc mašīnas pa ielu vai kā pārdevēja pircējiem sver preces. Kādu dienu

mamma kopā ar EIPASACI aizgāja uz tirgu, lai nopirktu dārzeņus pusdienām. EIPASACIM ļoti patika tirgus, jo tajā bija tik daudz kā interesanta, dažādi cilvēki, košas preces, dzīvas zivtiņas akvārijos. Ejot mammai pie rokas EIPASACIS ieraudzīja kādu cilvēku, kuram rokās bija liela soma un no somas nāca interesantas skaņas. EIPASACIM tik ļoti gribējās redzēt kas atrodas šajā somā, ka tad, kad mamma kaut ko runājis ar

pārdevēju, bija atlaidusi viņa rociņu, EIPASACIS ātri iejuka cilvēku pulī un devās taisnā ceļā pie cilvēka ar lielo somu. Un patiešām tās bija to vērts, somā bija mazi pūkaini kaķīši ar spožām actiņām, viņi bija tik skaisti! EIPASACIS varētu tā stāvēt un stundām vērot draiskos kaķēnu! Mammai tie noteikti arī patiktu. Jā, mammai tie tūliņ pat ir jāredz! Bet kur tad ir mamma? EIPASACIS cilvēku pulī centās ieraudzīt pazīstamo brūno somu, rūtaino mēteli un zābakus ar smuko sprādzi, bet to nebija! EIPASACIS bija galīgi nobijies, jo vietā, kur mamma palika viņas vairs nebija! EIPASACIS skrēja arvien ātrāk un tūlīt arī raudiens būtu klāt, bet, tavu laimi, te jau viņa nāca - mīļa mammīte ar brūnos somu, rūtaino mēteli un zābakiem ar smuko sprādzi! EIPASACIS mīļi apskāva un samīļoja mammīti, viņš ievēroja, ka arī mammīte bija uztraukusies un nobijusies.

Kopš tās reizes EIPASACIS zina, ka pirms kaut kur doties, tas noteikti jāpasaka vecākiem vai citiem pieaugušajiem.

MANĶERMENI bija astoņi gadi un viņa jau gāja otrajā klasē. Katru dienu uz skolu viņu pavadīja mamma, kas pirms iziešanas no mājas novēlēja jauku dienu, apskāva un iedeva uz vaiga buču.

MANĶERMENES labākā draudzene bija viņas solabiedrene, kas bija atsaucīga un izpalīdzīga. Ja MANĶERMENE bija aizmirsusi mājās savu pusdienu maizi, viņas draudzene labprāt padalījās ar savējo, ja viņai līdzī bija kāds kārums, viņa noteikti MANĶERMENI pacienāja. Starpbrīžos abas draudzenes staigāja rokās sadevušās. Taču reizēm skolā notika arī nejaukas lietas – dažkārt bērni mēdza sadusmoties un darīt pāri citiem. Reiz puika no aizmugurējā sola sāpīgi parāva MANĶERMENI aiz matiem un tad, kad viņa pagriezās, lai kaut ko teiktu, puika viņai ar lineālu sāpīgi iesita pa roku. Tas nu bija par daudz, pār MANĶERMENES vaigiem sāka plūst asaras. Par laimi notikušo bija pamanījusi arī skolotāja, kas nekavējoties iejaucās un gādīgi uzlika roku uz MANĶERMENES pleca. Tas bija tik mierinoši un iedrošinoši! Pēc stundas skolotāja, laipni smaidot, paaicināja uz sarunu MANĶERMENI un viņas klasesbiedru. **Pēc šīs sarunas MANĶERMENE saprata, ka ķermenis ir kaut kas īpašs, un, ka neviens nedrīkst to sāpināt vai darīt tam pāri.** Ir labi pieskārieni – tādi kā māmiņas apskāviens un skolotājas roka uz pleca. Un ir arī sliktie pieskārieni – matu raustīšana un sitieni, un ka šiem pieskārieniem mēs varam teikt „nē”!

VIENMĒRSTĀSTE ir septiņu gadus veca pirmklasniece. Vienmērstāste labprāt katru dienu iet uz skolu, pēc skolas viņai patīk satikties ar draugiem no kaimiņmājas. Skolas brīvlaikos un garajās vasaras brīvdienās Vienmērstāstei patīk dzīvot pie vecmāmiņas un vectētiņa laukos. Tur ir ļoti interesanti. Daudz draugu un vienmēr kāds interesants piedzīvojums. Tā nu sanāk, ka tieši vasarā vairākiem draugiem ir dzimšanas diena un Vienmērstāste aktīvi iesaistās šo svinību organizēšanā. Šī organizēšana parasti jautra un aizraujoša, ja neskaita to, ka Vienmērstāstei ir bezgala grūti sargāt noslēpumus. **Tad, ja viņa kaut ko interesantu ir uzzinājusi vai ieraudzījusi viņa vienkārši nespēj to paturēt pie sevis. Tik ļoti gribas kādam par to pastāstīt.** Tā gadījās arī šajā vasarā. Vienai no draudzenēm bija gaidāma dzimšanas diena un tika pieņemts lēmums draudzenei sagādāt pārsteigumu. Piecelties agri no rīta un visi kopā, kamēr gaviļniece vēl gul, uzcept garšīgu kūku, ko varētu pasniegt, tad kad jubilāre būtu jau pamodusies. Lielā slepenībā notika sagatavošanas darbi, iepriekšējā vakarā katrs kaut ko atnesa no mājām un norunāja, ka agri no rīta varēs uzsākt cepšanu. Šī slepenība ļoti satrauca Vienmērstāsti. Lai kā viņa gribēja saņemties, noslēpums burtiski pats laužās uz āru. Dzimšanas dienas priekšvakarā viņa neizturēja un pačukstēja draudzenei, ka draugi no rīta ceps jubilārei LIELU kūku.

Viss notika kā sarunāts, tikai paredzētās lielās kūkas vietā sanāca jauka, garšīga, bet maza kūciņa. Brīdī, kad jubilāre ienāca virtuvē pār viņas lūpām paredzēto prieka gaviļu vietā, izlauzās, "Tik maziņa! Vienmērstāste teica, ka būs LIELA!!!" Jaukais brīdis bija sabojāts. Vienmērstāstei bija tik ļoti kauns, ka viņa sāka raudāt un aizskrēja pie vecmāmiņas.

Vecmāmiņa mīļi noglāstīja Vienmērstāstes saraudāto sejiņu un teica, ka ar noslēpumiem patiešām nav tik vienkārši. Tie mēdz būt dažādi. Ir labie noslēpumi, kurus visādā ziņā vajadzētu paturēt noslēpumā, piemēram, tāds kā šīrīta pārsteigums vai citas jaukas un cilvēkus iepriecinošas lietas. Bet ir arī sliktie noslēpumi, kurus nekādā gadījumā nevajadzētu paturēt sevī. Tas ir situācijās, ja kāds ir nodarījis pāri vai darījis patiešām sliktas lietas un piedraudējis klusēt. Pēc šīs sarunas Vienmērstāste iemācījās atšķirt sliktos noslēpumus no labajiem.

Joegudrs mācās jau piektajā klasē. Viņam patīk iet uz skolu, jo tur var satikties ar draugiem, starpbrīžos parotaļāties un stundās uzzināt interesantas lietas. Joegudram ir daudz draugu, jo viņš ir jaučrs un prot interesanti stāstīt smieklīgus atgadījumus.

Viņš zina kā atšķirt labos pieskārienu sliktajiem un slepenajiem, tad viņš zina, ka vislabāk palīdz skaidri un skaļi pasacīti vārdi „nedari man tā, man tas nepatīk!”, viņš ir apguvis arī labo un sliktos noslēpumu galvenās atšķirības! Viņš zina, ka mēdz būt labi un ne tik labi cilvēki un zina arī to, ka šos cilvēkus nav tik viegli atpazīt. Joegudrs zina, ka bīstamos cilvēkus nevar atpazīt pēc tā kā viņi izskatās, bet gan pēc tā ko viņi saka un dara.

Viņam ir arī ļoti labs draugs Džimba, pie kura Joegudrs bieži ciemojas un pārrunā dažādus neskaidrus un mulsinošus

jautājumus. Joesgudrs zina, ka visuvienā cilvēks nevar zināt, tādēļ jautājumos, kuros viņš nejūtas drošs, Joesgudrs nekautrējas lūgt padomu Džimbam, saviem vecākiem vai skolotājiem.

